

Áporka az őskortól lakott hely. A környék domborzati viszonyainak kialakításában a Duna szerepe jelentős. A település határában a felszínhez közel több méteres kavicsréteget találunk. Ezt agyagos lösz borítja, mely kitűnő talaj a szántóföldi kultúrákhoz. A terület tengerszint feletti átlagos magassága 99-108 méter. A Duna menti részeken a kocsányos tölgy a fehér nyár és a magyar kőris mellett az akác a jellemző, a vízparti részeken gyakori a vadvadkacsa, szárcsa, újabban kormorán vagy halfarkas, valamint a betelepült, a területtől idegen, és a fészkelő madarakat zavaró hattyú. A község területén bronzkori urnatemetőt találtak, valamint X.-XI. század-i sírokat tártak fel.

A hagyomány szerint a környék Szent László király birtoka volt, és Szentkirály-pusztá elnevezés maradt fenn.

Neve az idők folyamán többféle elnevezéssel volt ismert: Bial, Bivalysziget, Insura, Bubalorum, Szentkirály-ként is írták.

Az oklevelekben első ízben 1187-ben említik, mikor Eufrozina királyné itt 5 ekényi földet adott a fehérvári keresztéseknek.

1193-ban nevét Biwol -nak írták, III. Béla király ekkor erősíti meg a fehérvári keresztések adománylevelét, s megírva azt, hogy egy dunai sziget is tartozik hozzá, s határait is leírják.

1232-ben II. Endre király a Fehérváron töltött börtelő után május 5-én itt, a Bivalysziget-en írt levelet a pápának, s ezt a vele levő keresztések magyarországi mesterével küldte Rómába.

1293-1296 körül egy biali nemes tanúskodik Zajcs föld ügyében (Pest m.).

1344-től a falu neve Szentkirály (Szent-Király), de Bial néven még az újkorban is szerepel.

A térség átvészelve a XIV.-XV. század viszontagságain túl a török uralmat az XVII. század-ban valamilyen természeti katasztrófa vagy a háborúk miatt teljesen elnéptelenedett a térség.

A község elnevezése I. Lipót 1701-es adomány levelében „Bial vagy másként Aporka” alakban fordult elő, az irat említi szentkirályt, is mint önálló települést.

A XVIII. század során Wattay családi birtokként ismert Áporka.

Wattay Pál 1761-ben Bars és Hond megyei kisnemesi családokkal szerződött, akik lakóhelyüket elhagyva, erre a területre költöztek és mintegy 200 lélekkel az Áporka nevű, pusztán letelepedtek. Ebből az időből való a közösség első pecsétje, amely egy lovast ábrázol, és ovális kör felirattal: „Nemes Áporka helység 1761”.

Az eredeti község a Dunához közelebb feküdt, de lakói a gyakori árvizek miatt földesuruk engedélyével a víztől távolabb eső területre költöztek. Mai, dombon lévő helyére a falu az 1775.

évi hatalmas árvizet követően húzódott.

10 évvel később a II. József kori népszámlálás adatai szerint Áporka község továbbra is a Wattay-ak birtoka. 57 házban 70 család élt, a népesség száma 490 fő volt.

A XIX. század elején továbbra is a Wattay család a község földesura.

Az Áporkaiak közül 1836-ban 84 katolikus, 668 református vallású volt. Az áporkaiak a szabadságharc alatt igazoltan 112 nemzetőrt állítottak. A szabadságharcot követően az önkényuralom évei a falu lakói számára a befelé fordulást hozták. Az egyetlen lehetőség a református egyház keretein belüli hagyományápolás, tevékenykedés.

A XIX. század második felében, a kiegyezéssel mód nyílt a változásokra. Ez a gazdasági életben is éreztette hatását. A település lakóinak lehetőségük volt földesuruktól megvásárolni a telkeiket. A falu népesség száma 1869-ben 889 fő, 1900-ban 917 fő, 1920-ban 988 fő, majd 1930-ban már 1051 fő volt.

A XX. század elején továbbra is a földművelés maradt a település húzó ága. Az I. világháborút követően a Tanácsköztársaság ideje alatt a faluban megalakították a közösségi direktóriumot. (Ezen események miatt 8-an kerültek börtönbe a faluból)

A földterület aprózódása a falu nemes lakóit arra készítette, hogy megélhetési lehetőséget az útépitéseknél, építkezéseknél napszámba járással keressenek. A szegényebb családokból a fiatal lányok szolgálatra elszegődtek a fővárosba.

1945-ben megkezdődött a politikai pártok helyi szervezeteinek létrehozása, a földosztás, az államosítás, később a TSZ-esítés. A fő megélhetési forrás továbbra is a mezőgazdaság maradt, bár a közeli Csepel Autógyárban is egyre többen vállaltak munkát.

A század második felében megtörtént a település villanyhálózatának kiépítése, és 1990-ig a lakások többségét bekötötték be a vezetékes ivóvízhálózatba. 1990-ig kiépült a gáz, az ezredfordulón a csatornahálózat nagy része. Éppen a Duna partra nem jutott még csatorna. A község lakói maguk építették a ma már önkormányzati fenntartású óvodát, (40 gyermek), általános iskolát (100 tanuló) és a művelődési intézményt. Ez utóbbiban könyvtár, Pajta-színház, klubterem, e-központ működik. Az egészségügyi ellátást önkormányzat által fenntartott háziorvosi és fogorvosi rendelő szolgálja, nálunk a praxis gazdája is az Önkormányzat. Számos nyaraló épült a Duna parton, de egyre többen telepednek is le végleg. Csónakázásra csábítanak a szinte még háborítatlan vízparti részek.

Áporkán érdemes még megtekinteni az 1786-ban Jung József tervei alapján eredetileg késő barokk stílusban megépített templomot. A torony, immár klasszicista stílusban, Holup Antal tervei szerint épült 1837-ben. Akkor került sor a templom meghosszabbítására is. A templom maga, és későbarokk padjai is védettek.

Kulturális élet: A falu közalapítványai az Önkormányzat támogatásával, esetenként pályázati segítséggel is minden évben több zenés programot rendeznek.

Az 1100 lelket számláló Áporka a térség kulturális központjává nőtte ki magát. 16 éve minden év július első hétvégéjén megrendezzük az Áporkai Falunapokat.

Lassan hagyománnyá válik a hangulatos templomkertben megrendezett áporkai Zenés Nyári Esték program-sorozat, mely július 20.-augusztus 20. minden szombaton, elsősorban a középgenerációk és az idősebb korosztály számára jelent kikapcsolódást.

2006-tól az Önkormányzat támogatásával Áporkáról sugároz a kistérség egyetlen helyi adója, a Kisduna-Rádió!

Minden ősszel általában szeptember végén, illetve október elején rendezzük meg a hagyományörző szüreti felvonulást.

A közelmúlt fejlesztései: Sajat erőből készült el művelődési intézményünk, a Bak-ház.

Pályázaton nyert támogatás segítségével felújítottuk a Petőfi Sándor utca egyik felét, a Duna partra vezető bekötő utat. 2006-ban végeztük el a sportpálya melletti Kertész, és Sport utcák aszfaltozását, 2009- ben kapott új burkolatot a Petőfi Sándor utca külső északi szakasza. Az iskola és az óvoda elektromos hálózatát felújítottuk. Az óvodában ezen kívül új lett a tetőszerkezet, a nyílászárók, teljes épületfestés, mázolások készültek, lecsiszolták a parkettát, majd 2009-ben Uniós támogatással a vizes blokkot is felújítottuk. Óvodánk és a Bak ház is új játszóteret kapott. 2009 tavaszán felújítottuk, átalakítottuk az egészségügyi intézményünk váróját és betegfogadjóját, a védőnő és a fizioterápia is külön helyiséget kapott. Befejeződött a templomi orgona rekonstrukciója, az egyházi épület felújítására még pályázatok vannak folyamatban.

Kitörési pontok: Áporka alatt a szakértők szerint jelentős termálvíz-vagyon lelhető fel. Erre, és a Dunára turisztikai fejlesztések alapozhatók. Reményeink szerint a Ráckeve-Soroksári Duna-ág revitalizációjára szánt 34 milliárd Ft-os nagyberuházásból Áporka Duna parti házainak csatornázása megoldódik. Várjuk a beruházók jelentkezését – a válság multával - a közvetlenül az 51-es út mellé tervezett ipari-fejlesztési területekre is. Sajnos a Középmagyarországi régió részeként annak ellenére korlátozottak a pályázati lehetőségeink, hogy Áporka hátrányos helyzetben lévő kistelepülés. Emellett külön sújt bennünket, hogy az un. agglomerációs pályázatokban sem vehetünk részt, mivel az agglomeráció statisztikai övezeti határa innen 3 km-re, a szomszédos települést még magában foglalva ér véget.

A Fővárost a lassan halálúttá minősíthető 51-esen érhetjük el. Reméljük, hogy előbb utóbb ezt a főútvonalat is gyorsforgalmi úttá építik át, az út mentén élő félmillió ember érdekében.

2009. november 12.

Dr. Kovács Tibor
Polgármester

Forrás: <http://aporka.hu/>